

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Avgvstini Barbosæ I. V. D. Lvsitani, Protonotarii, Et
Ivdicis Apostolici designati pro Tribunali Nunciaturæ
Hispaniæ, ac insignis Ecclesiæ Vimaransensis Thesaurarij
Maioris, Collectanea Doctorvm, Qui ...**

Barbosa, Agostinho

Venetiis, 1643

9. Administratores cuiusuis fabricæ, confraternitatis, & quorumcunque
piorum locorum, singulis annis reddant rationem Ordinario, nisi aliter in
fundatione sit cautum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14108

*Administratores cuiusvis fabricæ, Confraternitatis, & quorumcunque
piorum locorum, singulis annis reddant rationem Ordinario,
nisi aliter in fundatione sit cautum.*

C A P V T I X.

1 Doctores de materia cap. agentes. 2 Ratio sumptuum fabricæ cuiusvis Ecclesiæ est reddenda Episcopis ordinarijs. 3 Capitulum, & Canonici tenentur reddere Ordinario rationem administrationis fabricæ Ecclesiæ Cathedralis. 4 Fabricam visitare solus Episcopus potest. 5 Fabricarum redditus potest Episcopus expendere pro suo arbitrio. 6 Intelligitur tam de hospitalibus ecclesiasticis, quam privatis. 7 Hospitalium administratores debent Episcopo reddere rationem administrationis suæ. 8 Episcopus potest ab administratoribus hospitalium, aliorumque piorum locorum rationem administrationis exigere, donec, &c. 9 Confraternitas Montis pietatis. 10 Episcopus etiam extra visitationem potest eleemosynas Montis pietatis ex officio suo cognoscere, & exequi. 11 Constitutio Pauli V. prohibens dispositionem pecunie, prohibere etiam censetur dispositionem frumenti. 12 Loca pia siue publica, siue privata, ecclesiastica, siue laicalia visitari possunt per Episcopum. 13 Administratores piorum locorum, etiam exemptorum nullam rationem reddentes, posthac eam Episcopo reddere tenentur. 14 Ordinarius, habet votum sicut ceteri deputati in absolviendo, vel condemnando administratores piorum locorum. 15 Episcopus potest exigere rationem administrationis ab administratoribus, etiam in locis, quæ sunt	sub immediata Regum protectione. 16 Rationes ab administratoribus piorum locorum per Episcopum pluries in anno repeti possunt. 17 Rationem redditionum neque Episcopus, neque Capitulum debet exigere tempore, quo recitantur divina officia. 18 Abbates, Prapostiti, & Abbatissæ Regularem vitam ducentes non tenentur Episcopo reddere rationem. 19 Monasteriorum administratores de illis rationes reddere non tenentur. 20 Episcopi sunt cumulatiue executores piarum dispositionum ad alios inferiores. 21 Capitulum Sede vacante. 22 Exequutio aduersus administratores hospitalium condemnatos spectat ad Episcopum. 23 Episcopus, & eius officiales, ac Notarij nihil percipere possunt emolumentorum in receptione rationis administrationis. 24 Hospitalis computa stante consuetudine Episcopus vnâ cum magistro eiusdem hospitalis recognoscere tenetur. 25 Excommunicare potest Episcopus Fratrem Capellanum Religionis Hierosol. non reddentem rationes administrationis Parochialis secularis. 26 Executores vltimarum voluntatum nihil dare debent Episcopo, seu eius officialibus pro causa laboris in recipienda ratione administrationis bonorum. 27 Institutiones piorum locorum obseruandæ circa reddendas rationes administrationis earum. 28 Locum habet etiam extra visitationem. 29 Consuetudines sunt sublata per hoc cap. & solum preseruatæ institutiones.

Administratores, tam ecclesiastici, quam laici, a fabricæ cuiusvis Ecclesiæ, etiam Cathedralis, & hospitalis, confraternitatis, eleemosyna & Montis Pietatis, & quorumcunque piorum locorum, singulis annis teneantur reddere rationem administrationis Ordinario: consuetudinibus & priuilegijs quibuscumque in contrarium sublatis: nisi secus forte in institutione, & ordinatione talis Ecclesiæ, seu fabricæ expresse cautum esset. Quod si ex consuetudine, aut priuilegio, aut ex constitutione aliqua loci, alijs ad id disputatis ratio reddenda esset: tunc cum ijs adhibeatur etiam Ordinarius: & aliter factæ liberationes dictis administrationibus minimè suffragentur.

a Clem. quia cōtingit & re autem præmissi de relig. dom. b su. pr. ff. 7. c. vlt. & infra sess. 21. c. 8. de reformat.

1. **V**ide Paul. Fusc. de visitat. lib. 2. cap. 13. num. 27. Gutierrez Canon. lib. 1. cap. 25. num. 19. cum seqq. Flores de Mena variat. lib. 3. quæst. 21. num. 180. cum multis seqq. Aloyf. Ricc. in collectan. decis. part. 3. collect. 714. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 395. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. num. 45. & gloss. 29. num. 3. Vgolin. de officio Episcopi, cap. 24. §. 1. Mart. de iurisdict. part. 2. cap. 18. num. 6. 9. & 10. Sel. in select. Canon. cap. 23. per tot. Salgado de protectione Regia, tomo 1. part. 2. cap. 11. per tot. Rota decis. 355. part. 1. recent. metipsum de officio & potestate Episcopi part. 3. alleg. 75. num. 57. cum seqq. Valenzuel. consil. 122. num. 38. tomo 2. Stephan. VVeyms ad constitutiones 24. ex antiquo iure desumptas, & per Concilium Tridentinum innouatas, constitut. 16. à num. 8. pag. 174.
2. **a** Fabrica cuiusvis Ecclesiæ.] Rationem sumptuum fabricæ cuiusvis Ecclesiæ esse reddendam Episcopis ordinarijs, nisi in institutione eiusdem Ecclesiæ fabricæ aliter

ter statutum sit, refert decism Armendar. in addit. ad recopilat. legum Nauarra lib. 1. tit. 17. l. 7. de Episcop. num. 78. versum & rationem.

Capitulum & Canonicos teneri reddere Ordinario rationem administrationis fabricæ Ecclesiæ Cathedralis, nisi constet ex institutis & ordinationibus eius non posse Ordinarium se intromittere, refert decism Armendar. d. num. 78. in fine.

4. Visitare fabricam solum Episcopum posse dicit resolutum Garc. de benefic. p. 3. cap. 2. num. 198.

5. Fabricarum redditus posse Episcopum expendere pro suo arbitrio, testatur decism idem Garc. d. p. 3. cap. 2. num. 198. in fine.

6. Hospitalibus ecclesiasticis, quam privatis, refert decism Armendar. in addit. ad recopilat. legum Nauarra lib. 1. tit. 29. l. 2. §. 1. de hospitalib. num. 11.

7. Hospitalium administratores debere Episcopo reddere rationem administrationis suae, etsi consuetudine, privilegio, & institutione aliqua personis alijs ad id officium electis ratio esset reddenda praedictae administrationis, reddendam tamen Ordinario cum interuentu doctorum electorum, refert decimum Armendar. in addit. ad recopilat. legum Navarrae li. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis, n. 79.
8. Possit Episcopus ab administratoribus hospitalium, aliorumque piorum locorum rationem administrationis exigere, donec coram Ordinario eodem doctum fuerit de institutione, in qua secus expressè cautum sit, & tunc curare debere, ut quod ordinatum est, obseruetur, resolutum dicit Armendar. d. §. 1. de hospital. nu. 5. Eleganter Stephan. VVeyms d. constitutione 16. num. 19. cum seqq. ubi affirmat, verba illa, donec coram Ordinario eodem, &c. non eò tendere ut semper remoueri possit Ordinarius quoties fundator expressim vetuit Episcopus se intromittere, quia efficere non potest testator, vel fundator quin leges in suam dispositionem infundat, & locum obtineant, *l. nemo possit. ff. de legat. 1.* sed ut certa ab incertis separentur, aduertit idem Stephan. VVeyms d. loco num. 23. istam visitandi, corrigendi, & rationes audiendi auctoritatem Episcopo competere generaliter & in vniuersum omni casu, exceptis dumtaxat tribus: primo quando hospitalia sunt immediatè subiecta protectioni Regum, de quo diximus cap. precedenti num. 27. cum seqq. Secundo quando in ipsa fundatione per fundatores laicos, ex consensu Episcopi, vel alterius Superioris ecclesiastici expressè cautum est ne Episcopus intromittatur, vel ne administratores teneantur suis rationibus adhibere Episcopus, de quo infra num. 27. & in hoc sensu interrogata sacra Congregat. an stante prohibitione in fundatione hospitalis, quod Ordinarius non possit se intromittere in illius visitationem, nihilominus possit Ordinarius visitare? censuit non posse. Tertio quamdiu fundator laicus adhuc superstes est, & suae fundationi auctoritatem Episcopi, vel alterius Superioris non adhibuit, nulla quoque sunt partes Episcopi, ut administrationi hospitalis sese possit immiscere; quia, ut diximus, in manu, & arbitrio fundatoris eo usque permanet.
- Episcopus, aut eius visitatores possunt recognoscere horrea publica quando secularium magistratum magna est desidia, ac socordia in illorum administratione, vide Gutierrez canonice. lib. 1. cap. 35. num. 38. Parlad. differens. 9. §. 3. num. 7. Escobar. de ratione. p. 1. cap. 7. num. 51. Ceual. commun. tom. 4. quest. 897. num. 588. cum seqq.
- Montis pietatis.] De Confraternitate Montis pietatis, & an sit licita, & de multis dubijs circa eam occurrentibus, vide Caiet. in opusculo de Monte pietatis, Bernard. Busto in defensorio Montis pietatis, Sor. de iustis. lib. 6. quest. 1. art. 6. Ludouic. Lopez in instruct. conscient. p. 2. cap. 59. à principio. Medin. in C. de restitut. cap. de casu simili quest. 10. Montis pietatis, pag. 152. Mich. Palat. de contract. lib. 3. cap. 4. pag. 197. cum seqq. Gemin. in cap. nauiganti. §. 3. à num. 80. de usuris. Petr. Gregor. de Republ. lib. 13. cap. 16. à num. 9. Bañes 2. 2. 9. 78. art. 4. Salon. etiam 2. 2. quest. 78. art. 2. Nauarr. in comment. de usuris. num. 59. & in manual. cap. 17. num. 213. Cardin. Tol. et. in summa lib. 5. cap. 38. Perez de Lara de Capellan. & annuer. lib. 1. cap. 23. Quaranta in sum. Bullarij, verb. Montes pietatis, Vgolin. de officio Episcopi cap. 23. §. 1. num. 4. Salas de contract. lib. 1. de usuris dub. 33. num. 3. Bonacin. in simili tract. disp. 3. quest. 3. puncto 12. Molin. de iustis. tract. 2. disp. 325. Leth. eod. tract. lib. 2. cap. 20. dub. 23. Rebello de obligat. iustis. p. 2. lib. 8. quest. 13. Paul. Comit. respons. moral. lib. 3. quest. 35. Azor. in iust. moralium p. 3. lib. 5. cap. 8. Valer. Regual. in praxi fori poenitent. lib. 25. num. 207. Barthol. à S. Faustino in saeculo Confess. p. 1. disp. 7. de monte Pietatis.
- Episcopus etiam extra visitationem, & in casibus à iure non expressis, potest elemosynas Montis pietatis, siue charitatis, & loca omnia quomodocunque nuncupentur, etiam si cura illorum ad laicos pertineat, & etiam si sint excepta, ex officio suo cognoscere, & exequi, pro ut ea omnia, quae ad Dei cultum & animatum salutem, seu pauperes sustentandos instituta sunt; pecnon Episcopo licet exigere rationem ab administratoribus eorum locorum merè laicorum, & priuatorum generaliter absque vlla distinctione, & quando ex privilegio, vel consuetudine, vel aliqua alia constitutione alijs reddenda esset, ratio eidem reddenda est, adhibito cum illis Ordinario, nisi in fundatione cautum esset alter, nempe quod rationes nec Ordinario reddenda essent, ita refert decimum Sel. in select. canon. cap. 23. num. 2.
- Constituto sanctae mem. Pauli V. prohibens dispositionem pecuniae Montis pietatis in alios quam pauperum vsus in ipsorum Montium erectione praescriptos absque Sedis Apostolicae licentia, prohibere etiam censetur dispositionem frumenti, ita Sel. d. cap. 23. num. 3. attestans sic censuisse S. Congregat. Episcop. & Regul. sub die 14. Februarij 1631.
- Et quoruncunque piorum locorum.] Siue ea sint publica, siue priuata, ecclesiastica, vel laicalia, ut refert decimum Armendar. d. l. 7. de Episcopis, num. 78. quem refero Ego ipse d. allegat. 75. num. 56.
- Piorum locorum, etiam exemptorum, administratores nullam rationem reddentes posthac eam Episcopo reddere teneri, quod si alijs reddere solent, cum illi tamen praesentialiter adhibendum esse Episcopus, qui quoties in dicto actu ad rationem computorum adhibetur, in condemnatione, vel absolutione vnicuique votum habere, asserit resolutum Armendar. d. l. 7. de Episcopis, nu. 78. vers. item & administrator.
- In absolendo, vel condemnando administratores piorum locorum Ordinarium habere votum sicut ceteros deputatos, & eius votum debere numerari cum alijs, ita ut maior pars votorum absoluat, aut condemnet, dicit decimum Armendar. d. num. 79. vers. item ordinarium, & lib. 4. tit. 29. l. 2. §. 1. de hospital. lib. num. 10. Stephan. VVeyms d. loco num. 8. in fine.
- Episcopus potest exigere rationem administrationis ab administratoribus, etiam in locis, quae sunt sub immediata Regum protectione, vel etiam ex Apostolico privilegio ante Concilium exempta à quacunque iurisdictione Ordinarij quandoquidem hoc decreto ab huiusmodi rationibus reddendis non excipit loca Regiae protectionis, sicut illa exceperat cap. 8. precedenti, quoad visitationem, ita Sel. d. cap. 23. num. 5. attestans sic fuisse decimum in Neapolitana 11. Augusti 1618.
- Singulis annis.] Pluries tamen in anno rationes repeti posse, praecipue quando Episcopo confiterentur illas dolose redditas fuisse, vel quando reddito non fuit finalis, & plena cum restitutione reliquorum, resoluti Aloys. Ricc. in praxi rerum fori eccles. resol. 134. in 2. edit. quem refero Ego ipse d. alleg. 75. num. 63.
- Teneantur reddere rationem, &c.] Rationum redditionem neque Episcopus, neque Capitulum debet exigere tempore, quo recitantur horae Canonicae, & Diuina celebrantur, ita refert decimum Armendar. d. l. 7. de Episcopis num. 79. vers. denique 1. Garc. in addit. ad summ. tract. de benef. p. 3. cap. 2. num. 568.
- Rationem Episcopo reddere non tenentur Abbates, Praepositi, & Abbatissae Regularem vitam ducentes, ita attestatur resolutum Armendar. d. l. 7. de Episcopis num. 79. vers. & Abbates.
- Monasteriorum administratores de illis rationem reddere non tenentur, ut refert decimum Armendar. d. l. 7. de Episcopis, num. 78. vers. administratores.
- Ordinario.] Episcopus cumulatae executiones ad alios inferiores piorum dispositionum esse, refert decimum Armendar. d. l. 7. de Episcopis, num. 76.
- Et succedere in hac potestate Capitulum Sede vacante resoluunt Quarant. in summa Bullarij, verb. Capitulum, vers. septimo Zerol. in summa Bullarij, part. 2. verb. Capitulum, §. 9. quos refero d. allegat. 75. numer. 61. in fine.
- Executionem aduersus administratores hospitalium condemnatos, iuxta e. precedentem, siue soli Ordinario reddita fuerit ratio, siue vna cum alijs deputatis, ad ipsum Ordinarium spectare, refert decimum Armendar. d. lib. 4. tit. 29. l. 1. de hospital. lib. num. 4.
- Episcopus, & eius officiales, ac Notarij nihil percipere possunt emolumentorum in receptione rationis administrationis, quae fit singulis annis ab illis, quibus

bus administratio operum piorum reperitur commissis, quamvis etiam ante Concil. Trid. & ab immemorabili tempore consueverit recipere rationem huiusmodi administrationum vnà cum dictis emolumentis, vt asserit resolutum Sel. d. cap. 23. num. 6. dicens sic fuisse resolutum in vna Gerunden.

24. Hospitalis computa stante consuetudine Episcopus vnà cum Magistro prædicti hospitalis recognoscere tenetur, ex Sel. dicta cap. 23. nu. 7. asserens sic fuisse decisum in Agathen. 19 Nouembris 1616.

25. Excommunicare potest Episcopus Fratrem Capellani Religionis Hierosolymitanae, qui administravit redditus Parochialis secularis citatum ab Episcopo in visitatione ad reddendam rationem, & non comparentem, ita Sel. d. cap. 23. num. 10. vbi refert decisum in Vulturarien. 7. Septembris 1630.

26. Executores vltimarum voluntatum nihil dare debent Episcopo, seu eius officialibus pro causa laboris in recipienda ratione administrationis bonorum testatoris, nec illi quicquam erigere possunt etiam stante consuetudine exigendi quatuor denarios pro singulo scuto, ita Sel. d. c. 23. num. 10. attestans ita fuisse decisum in Barchinonen. & Gerunden. 1. Decembris 1618.

27. *¶ Nisi secus foris in institutione, &c.* Expressè excipit vnum casum Tridentina Synodus, quo Ordinarius sese immiscere non potest reddendis rationibus istorum administratorum, videlicet quando secus in institutione & ordinatione expressè cautum fuerit, vide Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. num. 35. & gloss. 29. num. 3. Marta d. cap. 18. num. 6. 9. & 10. Rotam dec. 33. in princip. p. 2. recent. Stephan. VVeyms d. consil. 16. à num. 19. vbi intelligit quando in

ipsa fundatione per fundatores laicos ex consensu Episcopi, vel alterius Superioris ecclesiastici expressè cautum est, ne Episcopus interueniat, vel administratores non teneantur suis rationibus adhibere Episcopum; id enim postulare huius cap. verba citata, nam vt sic expressim cauere possint fundatores ex speciali consensu Ordinarij permissum ipsis est, ne contingat laicos retrahi à fundationibus piorum locorum. Vide nouissimè Francisc. Carpan de executor. testam. lib. 1. cap. 22. num. 69. vbi dicit dispositionem huius decreti in præcatis verbis non habere locum in illis casibus, in quibus Episcopus de iure se intromittere valet, veluti data negligentia executorum, refero d. allegat. 82. num. 39.

Decretum Concilij in præfenti locum habere etiam extra visitationem, & in casibus à iure non expressis, & licere Episcopis exigere rationem ab administratoribus etiam locorum mere laicorum, & priuatorum, & generaliter sine vlla distinctione. Et quando ex privilegio, vel consuetudine, vel alia constitutione alijs reddenda esset ratio, eisdem reddendam esse adhibito cum illis Ordinario, nisi in fundatione aliter cautum esset, nempe quòd rationes Ordinario reddendæ non essent, refert decisum Marta de iurisdict. p. 2. c. 18. ex num. 6.

¶ Quòd si ex consuetudine, &c. Sublatas esse per hoc cap. consuetudines, & solum præseruatas institutiones, asserit Sel. d. cap. 23. num. 20. attestans ita fuisse decisum 3. Februarij 1929.

An & quando Capitulum ex constitutione, vel consuetudine deputat quosdam, quibus redditur ratio, intret limitatio hæc Concilij: Vide Rotam decisione 35 5. par. 1. recent.

Notariorum quorumcunque sufficientiam scrutentur Ordinarij, & non sufficientes, ac delinquentes prohibeant, ac arceant à causis ecclesiasticis ad arbitrium suum.

C A P V T X.

- 1 Doctores de materia cap. agentes.
- 2 Inferiores quasi Episcopalem iurisdictionem habentes habent facultatem examinandi Notarios,
- 3 Episcopus vti post Notario criminali ciuitatis, si sit vir probus.
- 4 Prouinciales Religionum possunt creare Notarios

- intra ordinè pro causis criminalibus Religiosorum.
- 5 Episcopus liberè punire potest suos Notarios, officiales, aliòsque ministros laicos in suis officijs delinquentes.
- 6 Notarij possunt confiscare instrumenta contractus personarum ecclesiasticarum.

Cum ex notariorum imperitia plurima damna, & multarum occasio litium oriatur: a possit Episcopus ß quoscumque notarios, etiam si Apostolica, Imperiali, aut Regia auctoritate creati fuerint, etiam tanquam delegatos Sedis Apostolicæ, examinatione adhibita, eorum sufficientiam scrutari: illisque non idoneis repertis, aut quandocumque in officio delinquentibus, officij eius in negotijs, litibus, & causis ecclesiasticis, ac spiritualibus exercendi vsu perpetuò, aut ad tempus prohibere, & neque eorum appellatio interdictionem Ordinarij suspendat.

1. Vide Azeued. l. 2. num. 18. tit. 7. lib. 3. noua recop. Franc. Leon. in thesauro fori eccl. p. 3. c. a. 2. num. 76. Salgado de protocol. Regia tom. 1. p. 3. c. 8. num. 2. cum segg. Piafec. in practi. Episcop. p. 2. cap. 4. num. 12. vbi ita ait: Notarius non debet esse persona vilis, neque illegitimus, Armill. verb. tabellio, num. 5. debet irare in ingressu officij sui quòd fideliter illud exercebit, & requisitus super auditis conficiet instrumentum sine diminutione veritatis, & sine admixtione falsitatis, Syluest. verb. tabellio, q. 6. omnia pertinentia ad artem suam scire tenetur, Abb. in c. 1. de fide instrument. & debet intelligere clausulas, que in instrumentum ponuntur: quòd si interrogatus explicare sui instrumenti clausulas neficiuerit, inualidum esset instrumentum, Alber. in l. fin. §. pen. ff. ad Velleian. Plura de notariorum qualitate, & peritia videri poterunt in libello de erroribus notariorum ab Antonio Tassara curioso satis collecto. Hactenus Piafec.

2. *a Possit Episcopus;* Facultatem tributam Episcopis hoc decreto examinandi Notarios, competere etiam inferioribus quasi Episcopalem iurisdictionem habentibus,

refert decisum Sel. in selectis canon. eud. 25. num. 16. *¶ Quoscumque Notarios, &c.* Episcopum vti posse Notario criminali ciuitatis, si sit vir probus, & aduena, & sub quouis prætextu taxam non excedat, tradit Sel. d. c. 25. nu. 17. attestans sic decidisse S. Congrega. Episcop. & Regul. in vna ciuitatis Castellæ 14. Aprilis 1615.

Prouinciales Religionum creare posse Notarios intra Ordinem pro causis criminalibus Religiosorum, ita ut illis tanta fides adhibeatur, quanta Notario seculari, obseruant Fr. Emman. quest. regul. tom. 2. quest. 13. art. 2. & tom. 3. quest. 8. art. 1. Laurent. de Portel. in dubijs regular. verb. Notarius à num. 1. Hieron. Roder. in compend. quest. regul. resol. 100. num. 1. vbi ait quòd Generales, Prouinciales, & alij superiores Regularium, quibus processus fulminare incumbit, iudicè creant ex suis Religiosis Notarios ad certas causas, quos Secretarios vocant, sed non possunt perpetuos, præcipuè ad causas extra Religionem decidendas. Aldrete de religiosa disciplina tuenda. lib. 1. c. 8. nu. 9. vbi addit quòd Notarius creatus à Guardiano, vel Priorè, de-